

یادداشت روز

درستایش نگارخانه‌ای به وسعت یک شهر

دکتر مهدی مکی‌نژاد
استاد دانشگاه

● وقتی اولین بیلبورد را در بزرگراه دیدم که چند اثر هنری را به نمایش گذاشته است، با تعجب نگاه کردم که قضیه چیست؟ به تابلوهای بعدی که رسیدم، باز هم آثار هنری به نمایش گذاشته شده بود؛ این‌بار با کمی دقت، عنوان «نگارخانه‌ای به وسعت یک شهر» جلب‌توجه کرد. بله، در تهران، در این‌روزهای زیبای اردیبهشت‌ماه، شاهد نمایشگاهی بزرگ به وسعت شهر هستیم، باورش کمی سخت است، اما این اتفاق خوب به‌وقوع پیوسته و از ۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت‌ماه در بیش از هزارو ۶۰۰ تابلو و سازه‌های تبلیغاتی، آثار هنرمندان داخلی و خارجی به نمایش گذاشته شده‌اند. این حرکت که در نوع خود منحصربه‌فرد است و می‌تواند گام مهمی در عمومی‌کردن هنر و تلطیف فضای دیداری شهر تلقی شود، صرف‌نظر از طرح مباحث کمی و کیفی آن، یک کار بارزش و ستودنی است و رویکرد خوبی است که می‌تواند در تقویم سالانه سازمان زیباسازی جای ثابّی به خود اختصاص دهد. خوشبختانه در میان اقواء مردم، به‌خصوص جامعه فرهنگی، بازتاب خوبی داشته، حتی طرح این موضوع به فضاهای مجازی نیز کشیده شده و به یک مسئله عمومی روز تبدیل شده است. طرح این مسائل به‌خوبی نشان می‌دهد که مردم چقدر نیاز به تغییر و عوض‌شدن فضا و اتمسفر محیط زندگی‌شان دارند. خوب است که بعد از اتمام این دوره، این حرکت از جوانب مختلف هنری، فنی، جامعه‌شناسی و سایر مسائل مورد بررسی قرار گیرد. به‌هرجهت این اتفاق هنری که در مدت زمان کوتاهی شکل اجرایی به خود گرفته است را به فال نیک می‌گیریم و برای تقویت و استمرار آن، به طرح پاره‌ای از محسّنات و مشکلات آن می‌پردازیم:

اولین موضوعی که جلب‌توجه می‌کند، این است که شهرداری از خیر سود این همه تابلو در گذرگاه‌های مختلف گذشته و حرکتی را انجام داده که صرفا برای ارتقای فرهنگ مردم است بنابراین مردم نیز این عمل را به نیکیی درک و احساس می‌کنند سهمی در حیات اجتماعی شهر دارند و به سلیقه آنها نیز احترام گذاشته شده است. دومین مسئله، انتقال حس زیبایی‌شناسی از طریق ارائه آثار هنرمندان طراز اول کشورمان است. همچنین آشنایی مردم با مفاخر و آثار هنری گذشته علاوه‌بر قدردانی از هنرمندان، باعث تقویت هویت ملی می‌شود و از دیدن این‌همه آثار هنری به خود می‌بالند. موضوع دیگری که نباید فراموش کرد این است که مردم ما مخصوصا در شهرهای بزرگ در لابه‌لای مشکلات و ترافیک‌های سنگین، دچار روزمرگی و یکنواختی زندگی شده‌اند، هرازگاهی نیاز به تغییر این روبه است که فضای مردم عوض شود و از این طریق مردم را تشویق و ترغیب کرد که به بازدید آثار هنری در موزه‌ها و گالری‌ها بروند. نکته جالب‌توجه دیگری که بیشتر برای اهل فن اهمیت دارد، ارائه آثار موزه‌ای است که تاکنون در جایی چاپ و به نمایش گذاشته نشده‌اند مثل دو قطعه خط از میرزا مهدی شریف‌شیرازی در دوره قاجار و متعلق به موزه شهدا، این دو اثر هنری در جریان و نهضت هنری نقاشیخط بسیار بااهمیت هستند. درخصوص

مشکلات این طرح نکاتی قابل‌ذکر است؛ ازجمله: مجموعه به‌نمایش گذاشته‌شده هیچ‌گونه رویکرد علمی و پژوهشی ویژه‌ای ندارد، یعنی این مجموعه نه ارتباط و انسجام تاریخی دارد چون از سفالینه‌ها و آثار قیل از اسلام تا دوره معاصر را پوشش داده است و نه انسجام موضوعی دارد، زیرا از همه نوع آثار نقاشی، مجسمه، عکس، کاشی‌کاری و... در کنار هم به نمایش گذاشته شده‌اند. جالب است که آثار هنرمندان خارجی مثل موندریان، ماتیس، پل کله، ویکتور وازارلی بدون هیچ‌گونه نظم و سیاقی در مکان‌های مختلف قرار گرفته‌اند، مثلا اثری از پیت موندریان در میدان حر و اثری دیگر در جنوبی‌ترین منطقه شهر نصب شده‌اند و برای آنها مکان‌یابی مناسبی تعریف نشده است. بیشتر عناوین تابلوها به‌دلیل ریزبودن قابل‌خواندن نیستند. آثار ارایه‌شده کیفیت چاپ مطلوبی ندارند و در پاره‌ای از موارد، بخش‌هایی از تابلوها بریده و کادر اصلی ناقص شده است. اشتباهات تاریخی و غلط‌بودن بعضی از عناوین از مشکلات دیگری است که باید به آن اشاره کرد. مثلا نوشته‌اند «قلمدان روغنی کشویی» که چنین چیزی در تاریخ هنر ما دیده نمی‌شود. زیرا لاک و روغنی یک نوع تکنیک نقاشی در دوره قاجار بوده و قلمدان‌هایی که رویشان این تکنیک نقاشی شده از جنس پاپیه ماشه بوده و به‌نام قلمدان‌های لاک‌ی روغنی مشهوراند. یک تیا تکمیل کاشی «زین‌فام» را نوشته‌اند کاشی خمیر سنگی، که اشاره به نوع جنس بدنه کاشی است و این نوع کاشی‌ها به زین‌فام مشهوراند. همچنین در تابلو دیگری که اثر موزه آبکینه را به نمایش گذاشته، به‌جای تکنیک نقاشی زیررنگی و مینایی، نوشته شده «تکنیک هفت‌رنگ». در پررنگی و بدین‌صورت دررانی از این حرکت فرهنگی، امیدواریم با مشارکت بخش‌های مختلف فرهنگی، مخصوصا گالری‌های خصوصی، این موضوع اولا در تهران به‌صورت منظم و هرساله جریان داشته و دوما در سایر شهرها نیز اجرا شود و دوام داشته باشد.

شرق؛ چهارشنبه ۱۶ اردیبهشت، گزارش نشست «نمایش‌نامه‌نویسی و توسعه» که با حضور فرهاد مهندس‌پور، ایرج راد و علیرضا نادری در خانه هنرمندان برگزار شده بود، در همین صفحه به چاپ رسید. متأسفانه نقل برخی مفاهیم و صحبت‌های آقای مهندس‌پور به‌درستی انجام نشده بود که ضمن پیوزش، متن صحیح صحبت‌های ایشان را دوباره منتشر می‌کنیم. حتما از این گزاره‌ها زیاد شنیده‌ایم که تاتار به توسعه روابط انسانی می‌پردازد یا تاتار ارتقای فرهنگ عمومی را در پی دارد یا گزاره‌هایی از این دست که ظاهرا گزاره‌های قابل‌قبولی هستند ولی دقیقا با بیان همین گزاره‌هاست که چیزهایی ناممکن می‌شود. این گزاره‌ها ظاهرا می‌خواهند چیزهایی را بیان کنند،

اما بسیار کلی و مبهم هستند و درباره یک چیز کلی و مبهم ایده‌پردازی می‌کنند. با نگاه به بخش اعظم گفت‌وگوهایی که در جامعه ما وجود دارد، درمی‌یابیم که اغلب در کلیاتی مبهم با هم گفت‌وگو می‌کنیم؛ گفت‌وگووهایی که در آنها بررسی امری، ناممکن می‌شود. آن چیزی که به مرور ناممکن می‌شود، فهم واقعیتی است که در آن زندگی می‌کنیم. به

این ترتیب به نظر می‌آید تا هنگامی که ما درباره موضوعات مبتلابه، به شکل مفاهیم کلی و مبهم حرف می‌زنیم، آنها را از شکلی قابل‌فهم خارج

می‌کنیم. البته هر چیزی را می‌شود به مفهوم تبدیل و درباره آن مفهوم، گزاره‌پردازی کرد. ولی آیا این فکر شده که چطور از این دستگاه مفهومی باید به واقعیت برسیم؟ باید ببینیم آیا چنین گزاره‌هایی در واقعیت روابط انسانی ما امکان دخل و تصرف دارند؟ اگر دقت کنیم به فرمایشاتی که به‌خصوص سیاست‌مداران و دولتمردان در مورد موضوعات مختلف می‌کنند، آنان ظاهرا درباره چیزهایی با ما حرف می‌زنند که موضوعات زندگی ما هستند؛ درباره عدالت، امنیت، آزادی، هنجارهای اجتماعی و... اما کار زیرکانه‌ای

«مهندس‌پور» در خانه هنرمندان چه گفت؟

۱۹ غرفه نمایشگاه تعطیل شد

در سال ۱۳۹۵ در حالی صورت می‌گیرد، که محمد مهدی داوودی‌پور، مدیر کمیته ناشران داخلی بیست‌وهشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، از برخورد جدی با چند به گفته او «ناشرنما»، که در نمایشگاه امسال کار پخش کتاب را انجام می‌دادند، به مهر خبر داده است. او گفته: «به این افراد تذکر شفاهی و در مرحله بعدی تذکر کتبی داده خواهد شد و چنانچه این روبه ادامه یابد، به کمیته تخلفات ارجاع و با آنها برخورد قانونی صورت خواهد گرفت».

اما شیوا شکاری، مدیر نشر جامعه‌شناسان، که یکی از ۲۹ نشر تعطیل‌شده طی این‌روزهاست، درباره شیوه برخورد مسئولان نمایشگاه به «شرق» گفت: «ما اخیرا کتابی منتشر کردیم با مجوز ارشاد به نام «بی‌وفایی در روابط ناشنویی» که درواقع پایان‌نامه دکتری نویسنده بوده و کار تحقیقاتی پژوهشی به حساب می‌آمد و کاملا علمی است و عامل فساد هم نیست. این کتاب راهکارها را نشان می‌دهد و کاری کاملا علمی است. روز نخست نمایشگاه، پرسنل

معرفی برگزیدگان دوسالانه هنرونیز

شیر طلا به یک آمریکایی رسید

(سنت) مفهومی را برای افزودن عینیت فردی - از خود، مخاطبش و عموم به‌طورکلی - دگرگون کرد. کارهای او ما را به درگیرشدن در اجرای همیشگی مسئولیت فردی دعوت می‌کند و توجه را به ویژگی گذاردون سیستم‌های ارزشی فرامی‌خواند.

شیرنقره‌ای بهترین هنرمند دوسالانه هم به ایم‌هیونگ سونگ به‌عنوان یک هنرمند جوان و آینده‌دار رسید. هیونگ، اهل کره‌جنوبی است. او ویدئویی تأثیرگذار ساخته که ذات ناامنی شرایط کار زنان در آسیا را کاویده است. اثر- Factory Com-plex شکل یک مستند را دارد،

اما با یک مواجهه مستقیم از نظرات خود سازنده روبه‌رو می‌شویم که در آن کمتر کارگران و شرایط کار آنها دخالت داده شده است.

هیات‌داوران همچنین تصمیم گرفت سه هنرمند را به‌صورت ویژه مورد تقدیر قرار دهد. مارون فراوکی از آلمان، ابونادرا از سوریه و ماسینسا سلملانی از الجزایر، سه هنرمندی بودند که در بیانیه هیات‌داوران به آنها اشاره شده است. شیر طلای هیات‌داوران در بخش همکاری ملی هم به کشور ارمنستان تعلق گرفت. هیات‌داوران بین‌المللی با بیان اینکه کار آنها برپایه پراکندگی و تبعید ساخته شده است، اعلام کرد: «در سالی که نمایانگر پیشرفت بزرگی برای مردم ارمنی بود، این غرفه نشانگر گسترش پیوند مشترک و ارتباطات میان‌فرهنگی است.»

جایزه شیر طلای یک عمر تلاش حرفه‌ای هم به ال آتاتسوی از غنا و جایزه شیرطلای ویژه در هنرمند دوسالانه ونیز را به آدریان پیر از آمریکا داد. پیر، به‌عنوان یک هنرمند پیشگام، راه و روش

ارشاد و چندنفر بیسیم‌به‌دست به غرفه ما آمدند و یک نسخه از این کتاب را بردند و بعد من خودم این کتاب را برای اینکه مشکلی ایجاد نشود، از نمایشگاه جمع کردم. فردای آن روز گفتند باید غرفه را تعطیل کنید و برای تفتیش غرفه آمدند که متأسفانه یک نسخه در انبار کوچکی که در غرفه داشتیم، پیدا کردند و بردند. در برابر دستور شفاهی‌ای که برای تعطیلی غرفه دادند، مقاومت کردم و توضیح دادم که این کتاب با مجوز منتشر شده، اما توهنجی به حرف‌هایم نشد و عده‌ای آمدند و ایستادند جلو غرفه ما و از فروش کتاب‌هایمان ممانعت کردند. روز گذشته هم از صبح غرفه را بستند و پرده‌ای جلو غرفه کشیدند و اجازه ندادند کتاب‌های ما به نمایش گذاشته شود و از فروش کتاب‌هایمان ممانعت به عمل آوردند». این دکتر جامعه‌شناس در مورد سابقه نشر خود گفت: «این نشر از سال ۸۶ فعالیت دارد و تا امروز بیش از ۷۰۰ عنوان کتاب تخصصی علوم اجتماعی منتشر کرده و تنها ناشر تخصصی جامعه‌شناسی در کشور به‌حساب می‌آید و متأسفانه

ضیاءالدین دری؛

قرار نیست «فاطماگل» جدیدی بسازم

ما ایرانی‌ها قرابت‌های زیادی دارد و این برای تماشاگر ایرانی قابل‌لمس است. این کارگردان با بیان اینکه آنها بهتر از ما به صنعتی سازی سریال‌ها و فیلم‌هایشان توجه دارند، افزود: آنها به آثار نمایشی فقط از جنبه هنری نگاه نمی‌کنند.

به‌گفته ضیاءالدین دری، پیچیدگی‌های روابط انسانی در برخی از مجموعه‌های تلویزیونی آنها به‌خوبی رعایت می‌شود و تلاقی شخصیت‌ها و کشمکش‌های میان شخصیت‌ها باعث بالا رفتن بار دراماتیک و جذابیت آنها می‌شود.

اصطلاحا در ذهن تماشاگر لنگر می‌اندازند و آنها را ترغیب و درگیر می‌کنند.

سیدضیاءالدین دری حدود ۱۰ سال است که از سینما دور بوده و فقط در تلویزیون فعالیت کرده و حالا پس از گذشت ۱۰ سال و فراغت از ساخت دو سریال انرژی‌بر و وقت‌گیر، تصمیم گرفته بار دیگر به سینما بازگردد. برخی رسانه‌ها از علاقه این کارگردان برای ساخت ورسوینی ایرانی از سریال «فاطماگل» در قالب سینمایی خبر داده و به این اشاره کرده‌اند که وی فیلم‌نامه اولیه این کار را هم نوشته و مترصد جلب حمایت مقامات سینمایی برای تولید آن است. در این نسخه سینمایی، دری کوشیده داستان را منطبق با مختصات جامعه ایران آدآپته کند.

خبرسازان

نوش‌آبادی:

نظر وزارت ارشاد درباره «قصه‌ها» فصل الخطاب قانونی است

● حسین نوش‌آبادی با انتقاد از همه‌های وارده علیه فیلم «قصه‌ها»، به کارگردانی رخشان بنی‌اعتماد، گفت: عده‌ای می‌خواهند این فیلم را سیاسی نشان دهند درحالی‌که اصلا ماهیت سیاسی نداشته و حتی اگر داشته باشد نیز هنجارهای قانونی در آن رعایت شده است. معاون پارلمانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به خانه ملت گفت: فیلم «قصه‌ها» بر اساس زمان‌بندی در سینماها اکران شده و نیازی نیست نسبت به فیلمی که به مشکلات اجتماعی و فرهنگی جامعه می‌پردازد، نگران باشیم.

وی در ادامه تصریح کرد: هر فیلمی که به اکران می‌رسد و مجوز می‌گیرد، دلیل بر این نیست که همه قسمت‌های آن مورد تأیید وزارت فرهنگ باشد، اما زمانی که کلیت آن مورد تأیید باشد و به مشکلاتی که متوجه جامعه است بپردازد، نیازی به نگرانی ندارد هرچند بعضی قسمت‌های آن منطبق با سلاقی همگان نباشد.

نوش‌آبادی در ادامه تأکید کرد: نباید فضا را بسته نگه داشت و با نقدی غیرسازنده به تولیدکنندگان فیلم حمله کرد؛ مخصوصا در کشوری که اقتدار امنیتی نظام جمهوری اسلامی در آن وجود دارد، حرکت‌های خشن و غیرقانونی نسبت به محصولاتی که مجوز قانونی دارند، زمینه نیست.

سخنگوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه با بیان اینکه اگر هنرمند اجازه نداشته باشد معضلات جامعه را در چارچوب قانون نشان دهد، هرج‌ومرج ایجاد می‌شود، یادآور شد: خاصیت فیلم «قصه‌ها» این است که گاهی مشکلات را با نگاه وسیع‌تر و گاهی هم مبالغه‌آمیزتر بیان کرده که این طبیعی است.

وی افزود: به‌طورکلی به‌دلیل اعمال نظرات‌ها و بررسی محتوای دقیق فیلم‌ها و عضویت از تمامی نهادهای نظارت‌کننده در شورای اکران، نگرانی نسبت به محتوای این فیلم و فیلم‌های دیگر، که موفق به دریافت مجوز می‌شوند، وجود ندارد.

معاون پارلمانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در پایان با بیان اینکه اجازه نمی‌دهیم به‌خاطر نمایش فیلمی که مطابق سلیقه بعضی افراد نیست به اصول مدنی تعرض شود، خاطرنشان کرد: اصلاحات لازم روی فیلم «قصه‌ها» صورت گرفته و اینکه کسی بخواهد به آن از زاویه‌ای سیاسی نگاه کند، درست نیست و نظر این وزارتخانه فصل‌الخطاب قانونی است.

پرده نقره‌ای

اصلاحات، «نهنگ عنبر» را به اکران رساند

● فیلم‌سینمایی «نهنگ عنبر»، به کارگردانی سامان مقدم، با انجام اصلاحات اکران می‌شود. علی سرتیپی، پخش‌کننده این فیلم، به ایسنا گفت: «با انجام اصلاحات وارده توسط شورای بازبینی، این فیلم مشکلی برای اکران ندارد و به‌زودی اکران خواهد شد».

مدیرعامل «فیلمبران»، که پخش «ایران‌برگر» را نیز عهده‌دار است، از فروش ۴/۵ میلیاردی این فیلم خبر داد.

به گزارش ایسنا، رضا عطاران، مهناز افشار، ویشکا آسایش، هانیه توسلی، رضا ناجی، نادر سلیمانی، حسین سلیمانی و امیرحسین رستمی جلو دوربین فرهاد محمدی، مدیر فیلم‌برداری هفتمین اثر سینمایی سامان مقدم رفته‌اند. در خلاصه داستان «نهنگ عنبر» آمده است: «ارژنگ صنوبر (رضا عطاران) مردی ۵۰ ساله است که همراهش می‌شویم تا تجربه‌های متفاوت و پیچیده‌اش از عشق و مصائبی که در زندگی دچارش می‌شود را برایمان بازگو کند».

بنا بر این گزارش، پیش‌بینی می‌شود با توجه به اینکه جلسه شورای صنفی نمایش فردا ۲۱ اردیبهشت برگزار می‌شود، قرارداد «نهنگ عنبر» ثبت شود و در اواخر هفته جاری به اکران برسد.

سرخ‌ط

- شرق**: فیلم سینمایی «ملبورن»، ساخته نیما جاویدی، در بخش رقابتی جشنواره فیلم «ترانسپلوانیا»ی رومانی شرکت می‌کند.
- هنر لاتین**: آنیس واردا، از چهره‌های شاخص موج نو سینمای فرانسه، در شصت و هشتمین دوره جشنواره کن، یک نخل طلای افتخاری دریافت می‌کند.
- مهر**: زکی آلاسیا، یکی از بازیگران و کارگردانان تئاتر و سینمای ترکیه، به‌علت بیماری ربوی در ۷۲سالگی درگذشت.

هنر

شرق

سال دوازدهم • شماره ۲۲۹۷ • روزنامه